

Tavasza a kertekben

Azon morfondírozok, hogy évszakonként mennyire különböző az ember "virágigénye". Nyáron szó nélkül megyünk el a leggyönyörűbb rózsák mellett, alig vesszük észre az elegáns liliumot vagy a finomságában is előkelő hortenziát. Tél végén viszont, amikor ki voltunk éhezve a friss virágokra, a tarka, vidám színekre, már az első kinyílt krókuszok, a kedves, zöldessárga téltemetőnek, a szerény hóvirágnak is örültünk. Azután később valódi gyönyörűség volt a mandulafák rózsaszínű virágpompája (a Balaton-felvidék ilyenkor elragadó!); a sárga aranyfa (*Forsythia*) bokrai mintha mézzel lennének leöntve, a meggyfák pedig úgy pompáznak fehér virágruhájukban, akár valahány kényes menyasszony.

Szép ez a tavasz, a természet minden évben, menetrendszerűen megismétlődő csodája. Mert minden baj és gond, minden acsarkodás és gonoszkodás ellenére a tavaszi színjáték szereplői - a fák és a bokrok, a tulipánok, a madarak és a tarka lepkék, a fürge gyíkok és a lomha földigiliszták - mind az élet elsődlegességét hirdetik, örök optimizmust sugallnak a tél viszontagságaitól meggyötört, fáradt és rosszkedvű embernek.

Virágok

Az évelő növények közül a magas növéskéket hátra, az alacsonyabbakat előre ajánlott ültetni! Gondolni kell a színekombinációkra is - jóllehet a természetben minden szín összeillik. Figyelembe kell venni a virágzási időt is, hogy mindig legyen dísz az évelőágyaknak.

Virág nélkül sivár műhely maradna a kert; ültessünk tehát minél több évelő és egynyári virágot! Egy, szakszerűen összeválogatott évelőágy kitüntetett része lehet a kertnek, de el kell fogadni azt, hogy bizony, az évelő növények többsége tavasszal virít. Ezért én megszállott híve vagyok az egynyári virágoknak, amelyek folyamatosan, egész nyáron át, a fagyokig nyílnak. Nagy a választék belőlük, ezért ne csak a megszokott büdöske, oroszlánszáj, szalvia, petúnia palántáit ültess, hanem keresd meg a természeti adottságoknak megfelelő egyéb egynyárikat is, mint például a Kleopátra túje nevű növényt, amely közparkban gyakran látható, s a kiskertekben is kitűnik gazdag virágzásával, vagy futóvirágnak a ritkán látott Serlegloncot.

Valamikor nagy divat volt az egynyári virágok vegyes ültetése, az ún. milflór-ágy készítése. Kár, hogy ez kiment a divatból, de talán mi is segíthetnénk, hogy újból felismerjék a szépségét, hiszen az "ezerszínű" tarka virágágy olyan, mint egy virágos rét. A színekombináció az ötletességtől függ, én csak azt tanácsolom, hogy ültessünk a virágpalánták közé néhány díszfüvet és egynyári fátolykát is, mert ezek még változatosabbá teszik a kialakított kertképet

A kert változatosságát szolgálják a *szép virágtartó edények is*. Ezek nemcsak égetett agyagcserepek lehetnek, bár kétségkívül ezek a legszebbek, s választékuk örvendetesen gyarapodik: Mind népszerűbb virágtartó edény a fonott vesszőkosár is, amelyet valamilyen vidám színre festenek és fóliával kibélelik, különben a mindig nyirkos, földdel érintkezve gyorsan elkorhad.

A szabadba kívánkoznak már a **dália** gumói. Az ágas-bogas gumókat több darabra lehet szétszedni, de arra ügyeljél, hogy mindegyiken legyen rügy. A gumókat rakjuk egy lapos dobozba vagy ládába, tőzegbe vagy földbe, és meleg, védett helyen hajtassuk. Az így előkészített gumókat a fagyok után lehet kiültetni a kertbe, de jóval korábban fognak virágozni, mint azok, amelyek nem részesültek előkezelésben. A helyüket körültekintően készítsük elő: viszonylag nagy gödröt kell a számukra ásni, és azt megtölteni friss, tápdús kerti földdel. Még jobb, ha a gödör aljába érett istállótrágyát vagy szuperkomposztot terítünk. A gumó 10-15 cm mélyen legyen. A magas ültetés kellemetlen következménye az lehet, hogy a dália szára kifordul a földből. A fejlődő hajtást karóhoz kell kötni, mert a nagy lombú, nagy virágú növények szélérzékenyek, könnyen kitörnek.

Itt van az ideje a **kardvirág gumók** kiültetésének is. Előtte fürdessük meg a gumókat 0,3%-os *Orthodic* oldatban.

A **citromfű** (vagy **melissza**) szép lombú évelő növény, amely a közömbös vagy meszes talajú kertekben, napos helyen érzi jól magát. Sok magot érlel és magvetéssel is szaporítható, de gyorsabb és biztosabb eredményt érünk el a telepítésével, ha tőosztással, sarjakkal szaporítjuk. A levelének kellemes, átható citromillata van. A friss vagy szárított lombja (herbája) gyümölcsleves, kompót, savanyúság, gombás ételek ízesítésére és tea készítésére alkalmas. Pótolja a citrom levét, de akár dísznövényként is beillik a kertbe. A citromfű nemcsak fűszerez, hanem gyógyhatással is rendelkezik: teája csökkenti a magas vérnyomást, elősegíti az emésztést, szíverősítő, megszünteti az álmatlanságot.

Fák

Sok kertben kissé mostohagyerekeknek minősülnek az idős gyümölcsfák. Talán azért, mert sokan - helytelenül - azt vélik, hogy a kerteknek ezek a terebélyes koronájú lakói akkor is teljesítik a kötelességüket, ha nem részesülnek gondozásban. És ebben van is némi igazság: egy ideig valóban teremnek, de metszés, táplálás és növény-védelem híján fokozatosan "leépülnek", a gyümölcsük élvezhetetlenné válik és idő előtt kipusztulnak.

Az idős fákon metszés, ifjítás hatására megjelenhetnek a vízajtások. Ezeket arasznyi távolságra kiritkítjuk, a megmaradókat 25-30 cm-esre visszavágjuk. Ennek hatására a vesszők elágaznak és termőre fordulva kitöltik a megritkult öreg koronát.

Április elején már ébrednek azok a kártevők, amelyek téli védelmet találtak a gyümölcsfák törzsének és vastagabb ágainak felváló kéregpikkelyei alatt. Ha most fakaparóval és drót-kefével letisztogatjuk a fákat, a kéregtörmeléket fóliára gyűjtve elégetjük, akkor rengeteg kártevőtől szabadulhatunk meg, így kevesebb gond lesz a nyári növényvédelemmel.

Néhány kerti növényt minden tavasszal termőre kell metszeni. Ilyen az **őszibarack** fája, amelynek az egyéves vesszőit metsszük vissza úgy, hogy a termővessző alatt (vagy közelében) egy rövid ugarcsap is maradjon a jövő évi termés érdekében. Az őszibarack- és a **kajszifáknál** a metszést nem szabad elsietni. Ennek akkor van a kedvező ideje, amikor a virágrügyek már bontakozni kezdenek. Meg kell metszeni a **meggyfákat** is, mégpedig úgy, hogy a felkopaszodott gallyak tövén fejlődött egyéves vesszőt hagyjuk meg.

Növényvédelem, kártevők

Igaz, szükséges rossz, de nem élhetünk meg permetezés nélkül. Különösen a szőlő és a gyümölcsfák szorulnak rá a vegyi növényvédelemre. A **szőlőtőkét** már közvetlenül a rügyfakadás után, mégpedig megelőző jelleggel kell permeteztetek a peronoszpóra ellen a **Cuprosan**, a **Ridomil Plusz**, a **Curzate** vagy a **Sandofan** előírásos oldatával. Ezek szisztémikus növényvédő szerek, amelyek felszívódnak a szövetekbe és három hétig megvédik a fertőzésnek kitett hajtásokat, sőt azokat a hajtásrészeket is, amelyek a permetezést követően nőttek ki.

Szinte minden gyümölcsfát, illetve a virágokat vagy a gyümölcsöt károsítja a monília nevű gombabetegség, ezért fel kell készülnöd az ellene való permetezésre. Erre a célra a **Rovral** 0,2%-os, vagy a **Rubigan** 0,03%-os, vagy a **Ronilan** 0,1%-os, vagy a **Buvicid K** 0,2%-os oldatát használjátok!

Aki most ültetett gyümölcsfacsemetét, az minél előbb szeretné élvezni a saját termésű gyümölcs ízét. Fontos tehát a korai termőrefordulás, amelyet azzal alapozunk meg, hogy törpe alanyú csemetét ültetünk és alacsony, lehetőleg sövényfákat alakítunk ki. Nagyon jó szolgálatot tesznek a most már kapható edényes facsemeték, amelyek szerencsés esetben már a telepítést követő évben gyümölcsöt érlelnek.

A két-három éve ültetett, de termést még nem mutató **alma- és körtefák** vesszőit ajánlatos vízszintesen lekötözni. Az így irányított vesszők még a nyár folyamán berakódnak termőrügyekkel, és a következő évben már virágot bontanak. Ügyelni kell arra, hogy a lekötözött vesszők ne álljanak ívesen, mert akkor túl erős függőleges hajtások fejlődnek rajtuk.

Most a **szőlőskert** tavaszi munkáiról szeretnék néhány fontosnak ítélt tudnivalót elmondani. Rügyfakadás után és lombosodás előtt még egyszer

gondosan át kell tekinteni a szőlőtőkéket, és a száraz csonkokat, esetleg a ki nem hajtott vesszőket le kell metszeni. Ha netalán túlságosan sok termőrügy maradt volna a tőkéken, akkor utómetszéssel még ezek számát csökkenteni lehet.

Mihelyt a hajtások 6-10 cm hosszúra nőttek, el lehet kezdeni a hajtásválogatást: Ennek során az alkalmatlan helyen lévő, túl sűrűn álló hajtásokat kézzel kitördeljük. Ezzel eleve megakadályozzuk, hogy a tőke nyáron és ősszel nagyon sűrűvé váljon és a beárnyékolt fürtök ne tudjanak beérni.

Ha még nem történt meg, ezt követően elvégezhető az első permetezést. Ennek a szerkombinációját úgy állítsuk össze, hogy egyszerre nyújtson védelmet a **peronoszpóra**, a **lisztharmat**, a **szürkerothadás**, a **szőlőatka** és a **szőlómoly** ellen.

Már most érdemes kiültetni néhány korai paradicsompalántát; ha még talaj menti fagyok jönnének, akkor ezeket be lehet takarni földdel; cseréppel, papírsüveggel, és, a legrosszabb esetben pótolni lehet a kifagyott palántákat. Ültessük a paradicsompalántákat mélyebben, mint ahogy a melegágyban álltak, mert a száruk is gyökeret ereszt, és így többet teremnek.

Itt van a **babvetés** szezonja is, ajánlom a zöldhüvelyű fajtákat is. Ezek a külföldi fogyasztók körében nagyon keresettek, mert nem szálkásodnak, és ha a hüvelyek egy kissé túlfejlettek, akkor is nagyon jó zamatúak. Hétvégi kertekben ez különösen előnyös tulajdonság:

Most vetjük a tökfélék sokaságának a magját is, trágyával dúsított fészekbe. A **főzötök**, a **cukkíni** és a **patisszon** már nem ismeretlen, sőt egyre gyakoribb a kertekben. Téli csemegét terem a **sonkatök**, amelynek 1,5-2,0 kg-os gyümölcssei sütésre alkalmasak, kiváló ízűek, kevés energia felhasználásával gyorsan megsüthetők.

A mellékletet készítette:

Kmeczik Tamás